

SİYASİ İŞBİRLİĞİ KOMİTESİ

GÜNDEM MADDESİ:

Orta Doğu'daki çatışmaların Türk dünyasına etkisinin en aza indirgenmesi.

KOMİTE SEKRETERİ: BATU ARSLAN

AKADEMİK ASİSTAN: ADA YEŞİLYURT

1. Karşılama Mektupları

1.1. Genel Sekreterden Mektup

Sayın Katılımcılar,

Sizleri Model Türk Devletleri Teşkilatı 2025 Konferansımızda görmekten büyük bir onur duyuyorum.

Bu sene ikincisi gerçekleştirilecek olan bu konferansta Türk dünyası liderlerinin, diplomatların ve uluslararası karar vericilerin rollerini somutlaştırma ve simüle etme şansına sahip olacak ve bunu

yaparken eleştirel düşünme, müzakere ve topluluk önünde konuşma gibi temel becerilerinizi

geliştireceksiniz. Dahası, güncel küresel meseleler hakkında daha derin bir anlayış kazanacak, Türk

Devletleri Teşkilatı yapısını daha yakından tanıyacak ve ortak geçmişimiz hakkında araştırmalar

yaparak akademik ve profesyonel uğraşlarınızda size hizmet edecek bilgiler kazanacaksınız.

Sekreterliğimizin seçmiş olduğu birbirinden güzel komitelerde deneyiminizi güzelleştirmek ve

kolaylaştırmak için burada olan akademik ekibimizle unutulmaz bir konferans yaşayacaksınız.

Umarım ki konferansımızda sunacağınız değerli fikirleriniz günümüzde olan ve gelecekte olabilecek

problemlere çözüm olacak ve sizlere de yeni bakış açıları kazandıracaktır.

Bu yolculuğun bir parçası olduğunuz için teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla,

Muhammet Gökhan YILDIZ

Model Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri

gokhan.yildiz@mtdt.com.tr

1.2. Komite Sekreterinden Mektup

Hepinize merhabalar, ben Batu Arslan ve komitemizin sekreteri olarak sizi bu konferansta ve komitemizde görmenin büyük mutluluğu ve heyecanı içindeyim. Orta Doğu'daki sonu gelmez savaş ve çatışmaların etkisinin hat safhada hissedildiği günümüzde bu olaylardan en çok etkilenen milletlerin başında Türk dünyası yer alıyor. Siz değerli delegelerimizle bu komitedeki nihai amacımız bu çeşitli olayların Türk dünyasına etkisini en aza indirmek.

Bu çalışma metninde öncelikli olarak yakın tarihimizdeki savaşları inceleyip neden ve sonuçlarını açıklamaya çalıştık. Orta Doğu'nun dünya üzerindeki en sık savaşın yaşandığı bölge olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda anlatılacak birçok savaş var. En gerekli olanları olabildiğince kısaltarak size aktarmaya çalıştık.

Çalışma rehberinin en son kısmında ise bu savaşların Türk dünyasına muhtemel etkilerini açıklayıp en sonda ise bu komitemizde konuşacağımız soruları yazdık. Umarım bu hayati sorunları kapsamlıca açıklayabilmişizdir ki konferans süresince bu sorunlar karşısında mutlak çözümleri tartışarak buluruz. Hepinizle konferansta karşılaşmayı ve tanışmayı iple çekiyorum. Konferans, komite, çalışma rehberi veya herhangi bir konuda sorunuz olursa lütfen bana ulaşmaktan çekinmeyin.

Batu Arslan
0542 413 5170

1.3. Akademik Asistandan Mektup

Ben Ada Yeşilyurt ve bu konferans boyunca birlikte çalışacağımız siz sevgili delegelerimizi selamlıyorum. Orta Doğu'daki terör olaylarından en çok etkilenen Türk halklarının bu şiddet yığınının içinden en az zararla çıkmasını sağlamak sizlerin elinde.

Bu çalışma rehberini sizin kolaylıkla konuyu ve ülkelerinizin konumunu kavrayabilmeniz açısından kapsamlı bir araştırma sonucunda yazdık. Sizden isteğimiz rehberinizi dikkatle okumanız ve hem ihtiyacınız olan konularda hem de ülkelerinizin pozisyonuyla ilgili araştırma yapmanız. Sizin araştırmalarınız bu komiteyi ileri taşıyacak şeyler olacaktır.

Türk Devletlerinin birer temsilcisi olarak bu sorunlara çözüm bulacak olan sizlerin fikirlerini ve alacağınız aksiyonları duymayı ipe çekiyorum. Herhangi bir konuda sorunuz veya aklınıza takılan hususlar olması durumunda bana mail adresimden ulaşabilirsiniz. Ve gururla belirtiyorum ki;

SAHNE SİZİN!

Ada Yeşilyurt
ada.yesy.project@gmail.com

2. İçerik Tablosu

2.1. Karşılama Mektupları

- 2.1.1. Genel Sekreterden Mektup
- 2.1.2. Komite Sekreterinden Mektup
- 2.1.3. Akademik Asistandan Mektup

2.2. Türk Devletleri Teşkilatı Nedir?

2.3. Komitenin Tanımı

2.4. Komiteye Giriş

2.5. Orta Doğu atışmaları

2.5.1. Suriye İç Savaşı

2.5.1.1. Tarihçesi

2.5.1.1.1. Esad Rejiminin İktidara Gelişi

2.5.1.1.1.1. 1963 Suriye Askeri Darbesi

2.5.1.1.1.2. 1966 Suriye Askeri Darbesi

2.5.1.1.2. İlk Ayaklanmalar (Mart 2011-Temmuz 2011)

2.5.1.1.3. İç Savaş (Temmuz 2011-Günümüz)

2.5.1.1.4. Son Gelişmeler ve Fiili Savaşın Bitişi

2.5.1.1.5.

2.5.2. Irak'taki Karışıklıklar

2.5.2.1. Irak Tarihi

2.5.2.2. Saddam Hüseyin'in Yayılımacı Politikaları

2.5.2.2.1. Irak-İran Savaşı (1980-1988)

2.5.2.2.2. 1. Körfez Savaşı (1990-1991)

2.5.2.2.3. 2. Körfez Savaşı (Irak Savaşı)(2003-2011)

2.5.2.3. Terörün Irak'ı Ele Geçirmesi

2.5.2.3.1. Irak ve şam İşlam Devleti (İşİD/DAEş)

2.5.2.3.2. Kürdistan Komünist Partisi (PKK)

2.5.2.3.3.

2.5.3. Filistin-İsrail atışması

2.5.3.1. Arka Planı

2.5.3.1.1. İsrail Sürgünleri

2.5.3.1.2. Geri Dönüş alışmaları

2.5.3.1.3. Yahudilerin Orta Doğu'ya Dönüşü

2.5.3.2. Tarihçesi

2.5.3.2.1. 1948 Arap-İsrail Savaşı

2.5.3.2.2. 1956 Mısır-İsrail Savaşı

2.5.3.2.3. 1967 6 Gün Savaşı

2.5.3.2.4. 1973 Arap-İsrail Savaşı

2.5.3.2.5. 1982 Lübnan Savaşı

2.5.3.3. Güncel Durum

2.5.4. Afganistan'daki Karışıklıklar

2.5.4.1. Afganistan Tarihi

2.5.4.2. Taliban'ın Doğuşu ve Yükselişi

2.5.4.3. Amerikan İşgali ve İç Savaş

2.5.4.3.1. El-Kaide'nin Doğuşu ve Talibanla İlişkisi

2.5.4.3.2. Amerikan Kontrolü Altında Afganistan

2.5.4.4. Günümüz

2.6. Savaşların Türk Dünyasına Muhtemel Etkileri

2.6.1. Mülteci Sorunu

2.6.1.1. Göçün getirebileceği hastalıklar

2.6.1.2. Güvenlik Sorunları

2.6.1.3. Ekonomik Zedelenme

2.6.2. Savaş Kaynaklı Askeri tehlikeler

2.6.2.1. Savaştan Doğabilecek Silahlı gruplar

2.6.2.2. Savaşın sınırlarımız tehdit etmesi

2.7. Cevaplanması Gereken Sorular

2.8. Kaynakça

3. Türk Devletleri Teşkilatı Nedir?

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) 2009 yılında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye tarafından kurulmuştur. Teşkilatın temel amacı Türk Devletleri arasındaki işbirliğini geliştirmektir. Şu an beş üye devlet ve üç gözlemci statüsünde üyeye sahiptir.

Üye devletler;

Gözlemci Statüsündeki Devletler;

1-Azerbaycan

1- Macaristan

2- Kazakistan

2- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

3- Kırgızistan

3- Türkmenistan

4- Özbekistan

5-Türkiye

Türk Devletleri Teşkilatını kuran Nahçıvan Anlaşmasının (3 Ekim 2009) ön sözünde üye devletler, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek, Teşkilatın temel amacını, Türk Devletleri arasında kapsamlı işbirliğini derinleştirmek, bölgesel ve küresel barış ile istikrara katkıda bulunmak olarak tanımlamışlardır. Teşkilat kapsamındaki işbirliği, üye ülkeler arasındaki ortak tarih, kültür, kimlik ve Türk dili konuşan halkların dil birliğinden kaynaklanan özel dayanışma temelinde inşa edilmektedir.

Nahçıvan Antlaşmasında kararlaştırılan örgütün bazı diğer amaç ve görevleri şunlardır;

- Dış politika konularında ortak tutumlar benimsenmesi
- Ticaret ve yatırım için uygun koşulların yaratılması
- Kapsamlı ve dengeli bir ekonomik büyüme, sosyal ve kültürel gelişimin amaçlanması
- Bilim, teknoloji, eğitim ve kültür alanlarında etkileşimin genişletilmesi
- Kitle iletişim araçlarıyla etkileşimin ve daha yoğun bir iletişimin teşvik edilmesi
- Taraflar arasında karşılıklı güvenin güçlendirilmesi.

4. Komitenin Tanımı

Siyasal İşbirliği Komitesi, Türk Konseyi'nin en yüksek karar alma organlarından biridir ve Türk devletlerinin siyasi işbirliğini koordine etmekten sorumludur. Komite, Türk Konseyi'nin genel politikalarını belirler, üye ülkeler arasındaki ilişkileri güçlendirir ve ortak siyasi hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmaları koordine eder.

Siyasal İşbirliği Komitesi, üye ülkeler arasında siyasi diyalogu teşvik etmek, ortak çıkarlar doğrultusunda işbirliğini artırmak, barış ve istikrarı desteklemek ve bölgesel ve uluslararası konularda görüş alışverişinde bulunmak gibi çeşitli faaliyetler yürütür. Ayrıca, Türk dünyasının ortak endişeleri ve çıkarlarına yönelik politika ve stratejileri belirlemek için düzenli olarak toplanır.

Türk Devletleri Teşkilatı Siyasal İşbirliği Komitesi, Türk Konseyi'nin diğer organlarıyla yakın bir şekilde işbirliği yapar ve Türk dünyasının birliğini ve dayanışmasını güçlendirmek için çeşitli projeler ve girişimlerde bulunur.

5. Komiteye Giriş

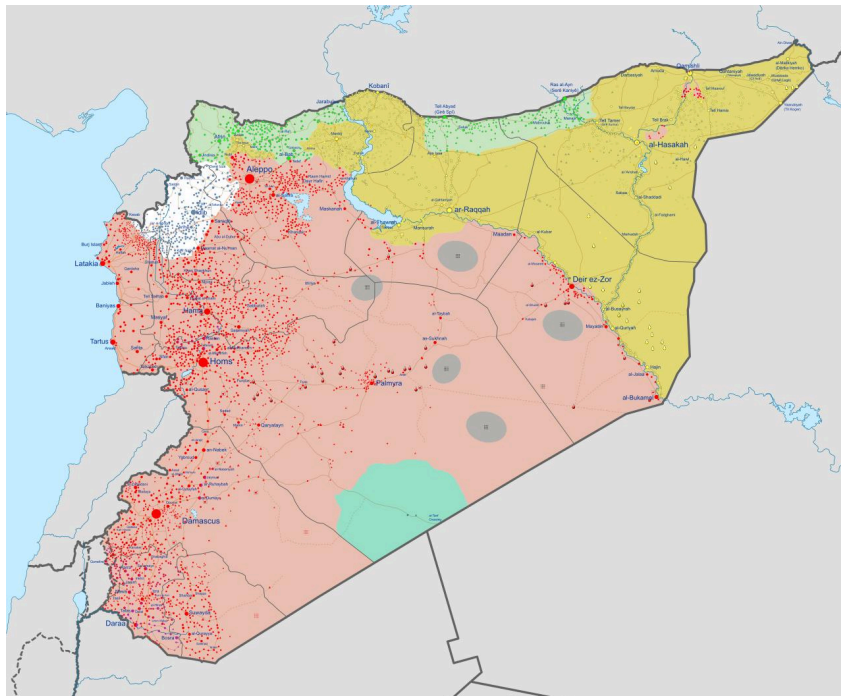
Asırlardır medeniyetlerin beşiği olmuş, jeopolitik konumu ve vaat ettikleriyle her ülkenin üstünde egemenlik kurmaya çalıştığı ancak çok azının bunu başarabildiği fakat bu süreçte kan ve savaşın eksik olmadığı Orta Doğu'da karışıklıkların sonu gelmiyor.

Bu komitede siz sevgili delegelerimizle birlikte Orta Doğu'yu kasıp kavuran bu savaş ve çatışmalardan Türk Devletlerinin alacağı zararı en aza indirmeyi amaçlıyoruz. Komitede alacağınız her karar Türk halklarının geleceğini etkileyecek ve sizlerden beklentimiz Türk Devletlerinin tüm bu karışıklıklar arasından etkilenmemiş şekilde yahut en az zararla çıkmalarını sağlamak.

6. Orta Doğu Çatışmaları



6.1. Suriye İç Savaşı



6.1.1. Tarihçesi

6.1.1.1. *Esad Rejiminin İktidara Gelişi*

6.1.1.1.1. 1963 Suriye Askeri Darbesi

8 Mart Devrimi olarak da bilinen 1963 Suriye Askeri Darbesi, Arap Sosyalist Baas Partisi'nin Suriye ayağını tarafından dönemin hükümetine karşı planlanan ve harekete geçirilen bir darbeydi. Partinin Irak ayağının daha önceden yapmış olduğu bir darbeden esinlenen bu harekattan sonra kurulan rejimin kıdemli üyeleri Muhammed Ümran, Salah Cedid ve Hafız Esad'dı.

7-8 Mart 1963 gecesi, komploya dahil birlikler Şam'a ilerlemeye başladılar. Darbenin ilerlemesiyle etkisiz hale getirilen yetkililer ve ele geçirilen bölgelerle birlikler Şam'a yürüdü ve postane, radyo istasyonları gibi darbeye kritik tesisler ele geçirildi. Birliklerin başkente girmesinin ardından Savunma Bakanlığı karargahı ele geçirildi ve başkomutan General Zahreddin tutuklandı. Tutuklamalar devlet yetkililerinin de ele geçirilmesiyle devam etti. Ardından Salah Cedid Subay İşleri Bürosunu ele geçirdi.

Esad'ın kontrolü altındaki bir grup Şam'a 40 kilometre uzaklıkta yer alan darbeye direnen tek birlik olan Dumayir hava üssünü ele geçirdi. İsyancıları etkisiz hale getirme emri verilmiş olan hava üssünü ele geçirmek için Esad, El-Hariri'nin tugayından bir birlikle şafak öncesinde üsse varmak için harekete geçmek niyetindeydi ancak birliğin çıkardığı problemler sebebiyle program geç uygulandı. Esad, komutanlara teslim olmazlarsa üssü bombalamaya başlayacağını bildirmek için bir elçi gönderdi. Esad'ın kendisine göre, güçleri isyancı birliğini savaşta yenebilecek olsa da teslim olmaları için müzakere ettiler. Ve o gecenin sabahında başkent isyancıların darbe girişimlerinin başarısını kutlamalarına şahit oldu.

6.1.1.1.2. 1966 Suriye Askeri Darbesi

Arap Sosyalist Baas Partisi Ulusal Komutanlığı 1963 Suriye askerî darbesiyle birlikte ülke üzerinde kurdukları üstünlük düşmanları da beraberinde getirdi. Arap Sosyalist Baas Partisi Ulusal Komutanlığı'nın, Sosyalist Baas Partisi Suriye Bölgesel Şubesi tarafından iktidardan indirildiği bu Suriye Baas Partisi'nin Neo-Baasçı ve Ulusal Komutanlıktan bağımsız bir örgüte dönüşmesinin göstergesiydi.

Darbenin ardından Cedid, orduyu Umran'a sadık subaylardan temizleyerek ve onları eski savunma bakanıyla birlikte Şam'ın Mezze Hapishanesi'ne kapatarak otoritesini hızla kurdu. Suriye'nin yeni lideri daha sonra darbeye açıkça destek vermemesine rağmen Hafız Esad'ı savunma bakanı olarak atadı. Cedid, dört yıllık iktidarı boyunca, Suriye'nin tartışmasız hükümdarı olmasına rağmen, Bölgesel Komutanlığın Yardımcı Sekreteri olarak kaldı. Hiçbir zaman Başbakan veya Başkan resmi unvanını almadı.

Dört yıllık Cedid Yönetiminin ardından 1969-1970 yılları arasında Baas Partisi'nin sivil ve askerî kanatları arasında baş gösteren iktidar mücadelesinde etkin biçimde yer alan Hafız Esad bu çatışmayı doruğa çıkaran Ürdün'deki iç savaşa müdahalenin ardından, 13 Kasım 1970 tarihinde kansız bir askerî darbeye iktidarı ele geçirdi. Ancak darbeye ele geçirilen iktidarın darbeye alınabileceğini fark eden Hafız Esad, Mart 1971'de yapılan halk oylamasıyla da devlet başkanı seçildi ve bu 53 yıllık Esad rejiminin başlangıcını belirledi.

6.1.1.2. *İlk Ayaklanmalar (Mart 2011-Temmuz 2011)*

Muhammed Buazizi isimli sokak satıcısının devriye polisinin ruhsatsız satış yapması sebebiyle el arabasına el koyması sebebiyle aslında Arap dünyasını sarsan işsizlik, ekonomik zorluklar, gıda enflasyonu, usulsüzlükler ve halkın karşı karşıya olduğu kötü hayat koşullarını protesto etmesi ile başlayan ve Tunus'tan başlayıp neredeyse tüm Arap dünyasını saran hükümet karşıtı protesto, ayaklanma ve silahlı saldırı olaylarının tümüne verilen addır.

Arap Baharıyla birlikte ayaklanmalar Suriye'de de baş göstermeye başladı. Suriye Ordusu, Suriye Hükümeti ve Suriye'de isyancılar arasında başlayan ardından etkisini ve ölçütünü yayarak önce yakın bazı grupların ardından ABD, İsrail, İran, Rusya, Türkiye gibi küresel tarafların da katılması savaşın büyüklüğünü artırdı.

2011'in ilk aylarında Beşşar Esad, Arap yarımadasını kavurup geçen ayaklanmaların Suriye'de çıkarabileceği potansiyel sorunlar ile ilgili aldığı soruda konudaki endişesizliğini belirtti. Suriye'deki ekonomik zorlukların olduğunu kabul etmesine rağmen halk tarafında ayaklanmaların olmayacağını, halkın siyasal reforma yavaş ve duraklamalı bir süreçle ilerlediğini, hükümetinin ABD'ye ve İsrail'e karşı duruşunun Suriye halkının inançları ile uyduğunu ve bu zamana kadar düşmüş hükümetlerin Batı yanlısı politikalar izlediklerini ve halklarının görüşleriyle uymayan bu politikalarının düşüşlerinin yolunu açtığını savundu.

Savaşa yol açan isyan ve başkaldırıları 15 Mart 2011 tarihinde Şam ve Halep'te başladı. Hükümet, gösterileri işkence, tutuklama, sansür ve polis şiddetiyle sindirmeye çalışmış olsa da bunlar Suriye halkının kendilerine yapılan insan hakları ihlallerine verdikleri tepkiyi susturmaya yeterli

olmadı. Mart 2011’de başlayan isyanların ardından Beşşar Esad direnen şehirlere askeri güçleri gönderdi; harekate tankların, piyadelerin ve ağır silahların da dahil olmasıyla birlikte büyük sayılarda sivil can kayıpları görüldü.

Askeri baskıların ardından göstericiler silahlanmaya pek çok asker de firar ederek isyanlara katılmaya başlamıştır. 4 Haziran 2011 tarihinde ülke genelinde ilk silahlı çatışma meydana geldi. 10 Haziran 2011’de ise Suriye askeri birlikleri bu silahlı çatışmaların meydana geldiği Cisir eş-Şuğur’ a hareket düzenledi.

6.1.1.3. İç Savaş (Temmuz 2011-Günümüz)

Suriye iç savaşının tam olarak ne zaman başladığı bilinmese de hem hükümetin hem de isyancılara destek verenlerin kışkırtmalarıyla silahlı çatışmalar iyice arttı. Eylül 2011’ e kadar silahlı çatışmalar devam etti. Suriye ordusundan ayrılanların oluşturduğu Özgür Suriye Ordusu, silahlı saldırıların sorumlularının lideri olduğunu iddia etse de yerli milisler onları yönetici olarak tanımadı.

2012 başlarına kadarki süreçte hükümet silahlı saldırıların sonunu getirmek için uğraştı. bir dizi talihsiz olaya sebep olan bu çarpınışlar tarafları Nisan 2012’de imzalanan kısa süreli anlaşmaya yönlendirdi.

2012 yazında global tarafların işin içine girdiği bir savaşa döndü. Esad’ın en büyük müttefiki İran savaşın gidişatını etkilemeye başladı, öyle ki 2012’nin sonlarında her gün İran'dan kalkan uçaklar Esad rejimine yardıma gönderiliyordu. Alanda yüzlerce aktif asker bulunduran İran Esad’ın en büyük destekçisi haline gelmişti. Bu sıralarda İran karşıtı Arap devletleri, isyancılara finans ve silah desteği sağlıyordu. Hizbullah’ın askeri kanadının Esad’a katılmasıyla

Arap yarımadasından isyancılara, bu sefer Ürdün aracılığıyla, gönderilen destek arttı. 2013'e doğru Orta Doğu, isyancıları destekleyen Sünniler ve Beşşar Esad'ın müttefikleri olan Şiiler olarak ayrıldı. Nisanda esad rejimine karşı çıkan Obama CIA'in isyancıları eğitip mühimmat sağlayabilecekleri izni veren gizli bir emir verdi. Ağustosta Suriye hükümeti savaşa kimyasal silahları dahil etti. ABD'nin itirazları ve globalden alınan tehditler arttı. 14 Eylül'de Rusya, Suriye ve ABD arasında Suriye'nin tüm kimyasal silahlarının uluslararası kontrol altına alınması için bir anlaşmaya varıldı. Anlaşma uygulandı ve tüm beyan edilen kimyasal silahlar anlaşmanın son tarihi olan 30 Haziran 2014'te Suriye'den kaldırıldı.

Rusya, Suriye İç Savaşında yer alan ana dış güçlerden biridir. Rusya, 2015'ten itibaren muhalif güçlere hava saldırıları düzenleyerek ve silah ve diğer askeri teçhizat sağlayarak Beşşar Esad hükümetine askeri destek verdi. Rusya, Astana süreci ile taraflar arasında siyasi bir çözümü desteklemek de dahil olmak üzere çatışmayı çözmeye yönelik diplomatik çabalarda da rol oynadı. Ancak Rusya'nın bu çabalarının amacı, Suriye İç Savaşı'nı bir vekalet savaşı olarak kullanıp ABD ve müttefiklerine karşı kendi yerel müttefikleri ile denge oluşturmak ve bölgedeki stratejik çıkarlarını sürdürmektir. Rus yetkililer başlangıçta hava saldırılarının IŞİD'i hedef aldığını iddia ettiler, ancak kısa sürede müttefiklerini destekleme niyetiyle çoğunlukla Esad'a karşı savaşan isyancıları hedef aldıkları ortaya çıktı.

6.1.1.4. Son Gelişmeler ve Fiili Savaşın Bitişi

Aralık 2024'ün ortalarında Suriye'de gerçekleşen gelişmeler ışığında savaş Esad rejiminin devrilmesi ile bitti.

Resmi bir antlaşma olmasa da savaşın bittiği Suriye halkı tarafından onaylanmış durumda. Farklı ülkelere sığınan mülteciler ana yurtlarına geri dönerken Beşşar Esad Suriye'yi terk etti.

Yıllardır kendilerine eziyet eden rejimin düşmesine sevinen Suriye halkının geleceği ise hükümetin kime kalacağına hala bir tartışma konusu olması sebebiyle meçhul.

6.2. Irak'taki Karışıklıklar

6.2.1. Irak Tarihi

Irak tarihi de birçok Orta Doğu ülkesinin olduğu gibi birçok darbeye sahne oldu. İngilizlerin bir hükümet oluşturup sözde kendini idare edene kadar ülkede bulunup sonrasında yönetimi Iraklılara bırakacaklarını vadetseler de sonrasında İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi süreci geciktirdi.

İngilizler sonrasında ülkeyi terk etseler de Irak'ta sular durulmadı ve birçok darbe yaşandı. Bu süreçte Baas partisinin üyesi olup bu partinin altında birçok silahlı saldırı ve suikast gerçekleştiren Saddam Hüseyin de sık sık darbe yaşanmasından dolayı bazen yurt dışına kaçıyor bazen iktidar partisinin en önemli adamlarından oluyor, bazen ise günleri mapus duvarlarına bakarak geçiyordu.

Bu süreçte Baas partisi tekrar iktidara geçip devlet başkanı yönetimi Saddam'a bırakınca Saddam bu dengesiz duruma bir son vermek istedi ve mutlak diktatörlük için planlarını uygulamaya koydu. Birgün Meclis kürsüsüne çıkan Saddam "Birazdan içeriye polisler gelecek ve adı okunanlar tutuklanacak." demiş, gerçekten de salonu polisler basmış ve birçok muhalifi

tutuklamıştır. Saddam'ın bu tavrı karşısında muhalifler Saddam lehine sloganlar atıyor ve Saddam'ı destekliyorlardı.

6.2.2. Saddam Hüseyin'in Yayılmacı Politikaları

Saddam Hüseyin yönetimi ele alıp diktatörlüğünü garanti altına aldıktan sonra yayılmacı politikalarına başladı. Bu süreç Saddam Hüseyin'in savaşın etkilerini azaltmak için savaşa girmesi gibi alışılmadık bir süreçten oluşuyor ve en sonunda "Özgürlük Dağıtıcısı" Amerika Birleşik Devletleri'nin ülkeye girmesi ile geri dönülmez bir hale dönüşüyor.

6.2.2.1. *Irak-İran Savaşı(1980-1988)*

Saddam Hüseyin'in ilk hedefi İran'dı. Saddam'a göre İran, İslami Devrimden sonra tarihinin en güçsüz İran'ıydı ve Basra Körfezine hakim olmak için İran'ın Irak'taki Şiiileri kışkırttığını ve geçmiş sınır anlaşmazlıklarını bahane göstererek İran'a hareket başlattı.

Bu hareket iki devleti sonu geçmez bir savaşa sürükledi. Genel anlamda Irak, İran'dan güçlü bir orduya sahipti ve kara hareketlerinde üstünlük kurabiliyorlardı. İran'ın devrimden sonra orduda yenilemeye gitmesi ve daha sistemi oturtmadan savaşın başlaması onlar için bir dezavantajdı. Ayrıca İran birçok ülke tarafından ambargoya uğruyordu. Öte yandan Irak ordusunun askeri teçhizatları yetersizdi ve teknolojiklikten uzaktı. Ayrıca İran hava kuvvetleri daha güçlüydü ve hava avantajına sahip olmaları Irak'ın ilerlemesini zorlaştırıyordu.

Bu denge durumu iki tarafın birbirine üstünlük kurmasını engelliyordu. Her iki taraf da zaman zaman belli başlı bölgeleri ele geçirebilse de bu hiçbir işe yaramıyordu. Ve savaş artık ekonomik etkilerini göstermeye başladı. Yıllarca süren savaş ve alınamayan sonuçlar iki ülkeyi de yıpratmış ve savaşa devam etmelerini imkansız kılmıştı. Üstüne üstlük her iki taraf da birbirinin petrol ve diğer ekonomik tesislerine zarar vermesi bu işi daha da zorlaştırıyordu. Ve

eninde sonunda bir ateşkes ve sonrasında bir barış anlaşması imzalandı.

6.2.2.2. 1. Körfez Savaşı (1990-1991)

İran ile yapılan savaştan bir sonuç alınamaması ve bu savaşta Irak'ın borç batağına düşmesi Saddam Hüseyin'i yeni bir arayışa sürüklemişti. Bu amaç dahilinde Kuveyt, Irak için biçilmiş bir kaftandı. İran-Irak savaşında Irak'a yüklü miktarda borç veren ve küçük coğrafyasına rağmen yeterince geniş petrol yataklarına sahip Kuveyt hem Irak'ın ekonomik problemlerine hem de Saddam Hüseyin'in Basra hakimiyet planına çözüm olabilirdi.

Bu sebepler dahilinde Irak'ın Kuveyt'i işgali kaçınılmazdı fakat Irak, bu işgal için bir nedene ihtiyacı vardı. Irak, Kuveyt'in Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nün (OPEC) koyduğu petrol çıkartma üst sınırını ihlal etmesi, Irak'a yaptığı para yardımlarını borç adı altında geri istemesi gibi Irak'ı maddi zarara uğrattığı gerekçesiyle Kuveyt'e askeri hareket başlattı. Irak'ın ordusu karşısında Kuveyt'in yapabileceği pek birşey yoktu ve 12 saat içinde Kuveyt düştü, hükümet ülkeden kaçtı ve Saddam, Kuveyt'i Irak'ın 19. ili ilan etti.

Dünya en başta işi diplomatik olarak çözmeye uğraştı fakat Saddam işi yokuşa sürdü. Çeşit çeşit koşullar öne sürdü. Problemin diplomasiyle çözülemeyeceğini anlayan dünya ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri önderliğinde bir ordu kurdu ve Suudi Arabistan ve Basra Körfezine ordu yerleştirildi. Bu ordu içerisinde 1 milyon asker barındıran devasa bir orduydü.

Çöl fırtınası operasyonu BM askerlerinin hava harekatiyle başladı. Zaten yıpranmış bir ordunun hava savunma sistemleri de güçsüz çıkınca tüm Irak kolayca bombalandı. Buna karşılık Arabistan'ın bir liman kentini Irak ele geçirse de geri püskürtüldü ve BM askerleri karşı taarruza geçtiler ve Kuveyt'i kurtararak Saddam'ı

ateşkese zorladılar. Bu anlaşmada Irak, Kuveyt'i terk etmeyi ve tazminat ödemeyi kabul etti.

6.2.2.3. 2. Körfez Savaşı (Irak Savaşı)(2003-2011)

Savaş bitse de sular durulmadı ve Irak'ın kuzeyinde Kürtler, güneyinde şiiler isyan etti ve Saddam Hüseyin bu isyanları çok acımasız bir şekilde durdurdu. Bir süre sonra Amerika Irak'ın kitle imha silahları (nükleer silahlar, biyolojik silahlar ve kimyasal silahlar) ürettiğini iddia etti. Bu iddia tamamen olmasa da kısmen doğrudu çünkü Saddam Hüseyin gerek savaşlarda gerekse isyan bastırma yöntemlerinde biyolojik silah kullanmaktaydı.

Saddam Hüseyin iddiaları yalanladı ve tarafsız bir kurulun gelip ülkede araştırma yapabileceklerini söyledi. Birleşmiş Milletler bir kurul oluşturup Irak'a yolladı fakat araştırmalar devam ederken Saddam Hüseyin kurulun Amerikan ajanı olduğunu iddia ederek apar topar araştırmayı sona erdirdi.

Daha sonralarda bu iddialar devam edince Saddam Hüseyin önceki teklifini yineledi ve tarafsız bir kurulun gelip araştırma yapabileceğini söyledi. Tekrardan bir kurul oluşturuldu ve bu sefer yapılan araştırmalarda bir sonuç elde edilemedi. Fakat Amerika Birleşik Devletleri bu iddiasından geri adım atmadı ve Irak'ta halen kitle imha silahlarının üretildiğini söylemeye devam etti hatta Amerika Birleşik Devletleri Başkanı George W. Bush, Irak'ın işgal edilmesi gerektiğini vurguladı.

Bu olaylar dahilinde Amerika 2003'te Irak'a operasyon başlattı. Kürtlerin, şiilerin desteğini alıp çevre ülkelerin sınırlarına Asker dizerek harekate başladı. O dönemde Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'den de sınırlarına asker yerleştirmek istediye de bu konuyla ilişkili olan 1 Mart Tezkeresi meclisten geçmedi. Amerikan ordusunun yüksek teknolojili teçhizatlara sahip olması Irak ordusuna karşı üstünlük kurlmalarını sağladı ve Amerika Birleşik Devletleri Irak'ı ele

geçirdi ve Saddam Hüseyin'i yakalayıp 2004'te idam etti. Amerika Birleşik Devletleri Irak'ı ele geçirmiş olsa da Irak'ta kitle imha silahı bulunamadı.

Savaş süresinin bu denli uzun sürmesinin sebebi Amerikan ordusunun 2011'e kadar Irak'tan çekilmemiş olmasıdır.

6.2.3. Terörün Irak'ı Ele Geçirmesi

6.2.3.1. *Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD/DAEŞ)*

Tevhit ve Cihat adıyla 1999'da Afganistan'da Ez-Zerkavi tarafından kurulan örgüt, Usama bin Ladin'in ideolojisinden etkilendi. 2001'de Amerika'nın Afganistan'ı işgali ile Irak'a gelen Ez-Zerkavi faaliyetlerine burda devam etti ve Amerika, Irak'ı da işgal edince Irak'ta Amerika ve Şii karşıtı faaliyetlerine başladı.

Usama Bin Ladin'in aksine Ez-Zerkavi şiiileri açık bir düşman olarak görüyor ve öldürülmeleri gerektiğini savunuyordu. Bu fikrini Usama bin Ladin'e açsa da ondan bu konuda destek göremedi.

Usama Bin Ladin'in 2004'te kendisine bağlılığını bildirmesini istediğinde Ez-Zerkavi bunu kabul etti ve örgütün ismi Irak El-Kaide'si oldu. Irak'ta Amerikan ve Şii karşıtı operasyonlarını sürdüren örgütte 2006'da Ez-Zerkavi öldürülüp yerine Ebu Ömer El-Bağdadi geçti. Ebu Ömer El-Bağdadi de 2010'da öldürüldü ve onun yerine de Ebubekir El-Bağdadi geçti.

Bu dönemde yaklaşık 15.000 militanı olan örgüt Amerika Ordusunun örgüt karşısında savaşanlara silah yardımı yapıp maaş bağlaması üzerine büyük darbe yedi ve insanlar örgütten ayrılarak örgüt aleyhine savaşmaya başladılar. Örgütün bu dönemki militan sayısı 1000'e kadar düştü.

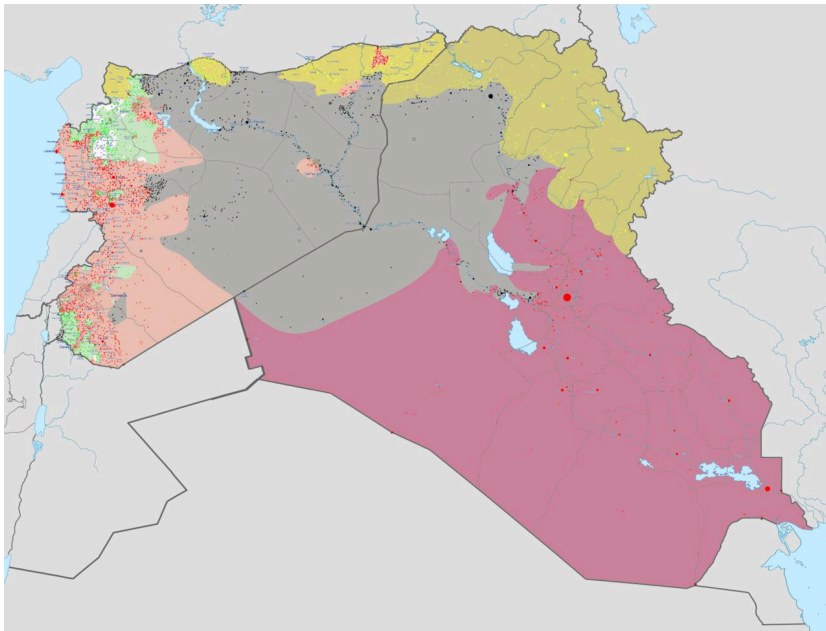
Tam bu sırada ortaya çıkan Arap Baharı ve 2011'de Amerika'nın Irak'ı terk etmesi üzerine oluşan güç boşluğunu çok iyi

kullanan örgüt büyük topraklar ele geçirerek hapishaneleri basmaya ve insanları kurtararak kendisine militan toplamaya başladı. Çok güçlenen örgütte Ebubekir El-Bağdadi 2013'te bağımsızlığını ilan ederek Irak İslam Devleti'nin kurulduğunu açıkladı. Kabine oluşturulup Taliban tarzında bir devlet anlayışı uygulanmaya başladı ve Ebubekir El-Bağdadi kendisini İslam Halifesi ilan etti.

Tam bu sıralarda Suriye'de Esad karşıtı protestoların olması örgütün işine yaradı ve oraya da militan gönderilip Suriye'de bir örgütlenme başladı ve örgüt Suriye'de de toprak kazanmaya başladı. Bu durumdan dolayı Ebubekir El-Bağdadi 2014'te ülkenin ismini Irak ve Şam İslam Devleti olarak değiştirdi.

IŞİD 2015'te çok güçlendi ve artık bölgedeki ülkelerden daha da güçlü olmaya başladı. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine göre (UNSC) örgütün o dönem en az 70.000 militanı bulunmaktaydı.

Bu durum uzun sürmedi ve Amerika; Irak Hükümetine, Kuzey Irak Kürt Bölgesel Yönetimine ve Suriye'deki muhalif örgüt olan PYD'ye askeri danışman ve komutanlar göndererek askeri örgütlenmeye yardım etti aynı zamanda IŞİD'e karşı hava operasyonu başlattı.



Amerika'nın yanında Türkiye'nin Özgür Suriye Ordusuna, Rusya'nın Esad Hükümetine ve İran'ın Esad Hükümeti ile Irak Hükümetine yardım etmesi her taraftan çevrelenmiş IŞİD'in gerilemesine sebep oldu. Bu dönemde dünya genelinde IŞİD'in karşısında hareket eden ülkelere faaliyetlerini arttıran IŞİD düşüşünü durduramadı ve gitgide topraklarını ve adamlarını kaybetti.

Ebubekir El-Bağdadi 2019'da Amerikan Askerleri tarafından öldürüldüğünde 2 milyar dolarlık servetiyle dünya tarihinin en zengin teröristiydi. Günümüzde küçük bir bölgeye sahip olan IŞİD halen küçük çaplı faaliyetlerine devam ediyor.

6.2.3.2. Kürdistan Komünist Partisi (PKK)

PKK dünyadaki çoğu ülke tarafından bir terör örgütü olarak sınıflandırılan Türkiye'nin doğu ve güneydoğusu, Irak'ın kuzeyi, Suriye'nin kuzeydoğusu ve İran'ın kuzeybatısında özerklik kurmayı amaçlayan bir Kürt Siyasi Partisidir. 1970'lerde Abdullah Öcalan tarafından yönlendirilen bir grup öğrencinin Marksist-Leninist bir anlayışla kurduğu bu parti yukarıda bahsedilen bölgeleri kapsayacak bir Kürt devleti kurmak için bir araya geldi. Türkiye o dönemde kendi iç meseleleriyle uğraşıyordu. Gittikçe artan sağ-sol çatışmaları 1980 darbesine yol açmıştı. Darbeden bir yıl önce Türk kolluk kuvvetlerinin Mayıs 1979'da Elazığ'da PKK üyelerini tutuklaması üzerine Öcalan, bir kaçakçının yardımıyla Temmuz 1979'da Suriye'ye kaçtı ardından Lübnan'a geçti. Lübnan'da Suriye hükümetinin desteğiyle PKK'nın ilk merkezlerini kurdu. 1984 yılına gelindiğindeyse PKK Türkiye'ye karşı ilk gerilla planlarını hayata geçirdi. görevli sivil demeden saldırıkları Türk halkı ülke genelinde katlediliyordu. yakılan köyler, kaçırılan çocuklar, cinayetler ve intihar bombacıları ülkenin içinde olduğu karışıklık ateşine körükle gitmekten farksızdı.

1990 yıllarına geldiğimizde ise PKK'nın saldırıları Türkiye sınırlarının dışına çıkmış, planlı ataklar ve yasa dışı gösteriler

Avrupa'ya sıçramış durumdaydı. Aynı dönemde Amerika Birleşik Devletleri, PKK'nın karıştığı sayısız organize suç ve uyuşturucu kaçakçılığı davalarına dair raporlar yayınladı. Bu olaylar daha sonraları ABD'nin PKK'yı bir terör örgütü olarak sınıflandırmasının zeminini hazırladı. Bu sıralarda Türkiye'nin baskılarına dayanamayan Suriye PKK'ya verdiği desteği kesti ve bu gelişmeler PKK'yı merkezlerini Irak'a taşımaya zorladı. Abdullah Öcalan 1999 yılında Kenya'da tutuklandı ama bu müritlerini yıldırmadı. tutuklamayı takip eden 6 yıl boyunca dikkatleri üzerine çekmeyen PKK, gücünü yeniden toplamakla ve organize olmakla meşgul oldu.

PKK farklı ülkelerde kurduğu şubelerle Orta Doğu'daki terörün başlıca piyadelerinden olmaya devam ediyor. Suriye'deki şubeleri PYD'nin silahlı kuvvetleri YPG aralarındaki en aktif grup olarak başta Türkiye olmak üzere PKK'nın amacını taşımaya devam ediyor.

2013 yılına gelindiğinde ise Türkiye ve Öcalan arasında barış müzakereleri başladı. Bunun duyulmasının ardından iki tarafın da anlaşması üzerine ateşkes sağlandı. Bu süreçte Türkiye'de terör saldırıları kaynaklı ölümlerde büyük bir azalış görülmesiyle 40.000'den fazla insanın öldüğü terörün son bulacağı ihtimali 2015'te PKK'nın karşılıklı ateşkesi bozması ve "devrimci bir savaşın" başlayacağına dair açıklamalarıyla sıfırlandı.

Hala devam etmekte olan terör olayları Türkler, Araplar, Türkmenler ve Kürtler başta olmak üzere dünya üzerindeki tüm halklara bir tehlike olmayı sürdürüyor.

6.3. Filistin-İsrail Çatışması



6.3.1. Arka Planı

İsrail-Filistin çatışmalarının arka planı çok eski topraklarını kaybeden Yahudi halkının çok uzun süre sonra topraklarına geri dönünce o bölgeyi mesken edinmiş Filistin halkı arasındaki yer çatışmasıdır. Bu süreç üç aşamada gerçekleşti. Önce yahudi sürgünleri ile yahudiler topraklarını kaybettiler, uzun süre dağınık yaşadıkları sonra kısmen örgütlenip geri dönüş çalışmalarına başladılar ve en sonunda eski topraklarına dönmeyi başardılar.

6.3.1.1. *İsrail Sürgünleri*

İsrail halkı iki bin yıl önceki dönemlerde Orta Doğu'daki topraklarda yaşıyorlardı. Fakat o dönemlerde de rahat durmayıp kendilerini yöneten devletlere karşı isyan etmekteydiler. Asur ve Babil kralları İsrail halkını kendi ülkelerinin farklı bölgelerine sürgün ettiler.

Fakat Pers Krallığı döneminde krallığın dış politikaları sebebiyle İsraililerle dostane ilişkiler kuruldu ve İsraililer bölgelerine geri dönebildiler. Fakat Roma İmparatorluğu döneminde hem Hristiyanlığın yayılması hem İsrail'in çıkardığı isyanlar Roma İmparatorluğu İsrail halkını İmparatorluğunun farklı yerlerine sürgün etmesine yol açtı. Yahudilerin Hz.İsa'yı çarmıha gerdiği inancı sebebiyle Hristiyanlar yahudileri yüzyıllar boyunca dışladılar.

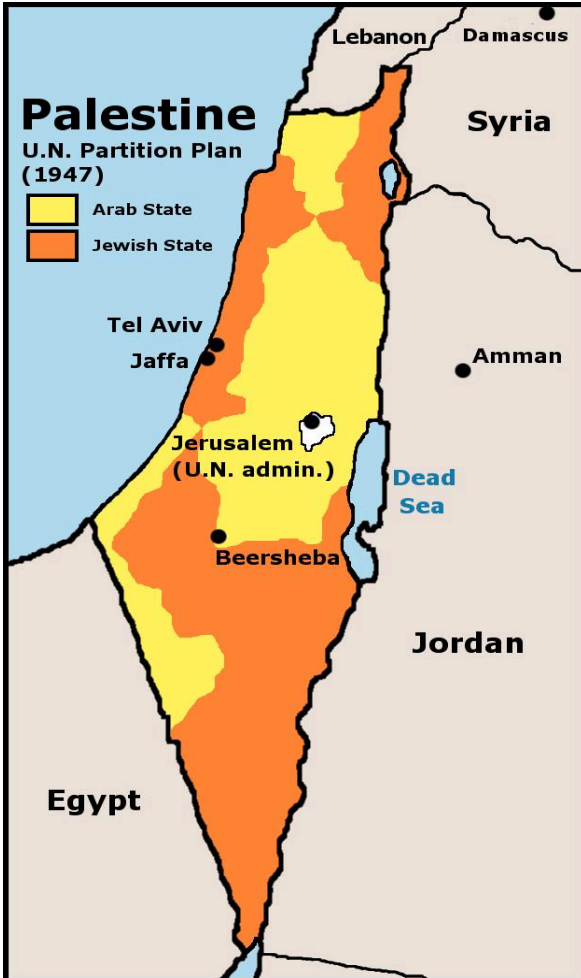
6.3.1.2. *Geri Dönüş Çalışmaları*

Yüzyıllar boyunca halk tarafından dışlanan yahudiler bu dışlanmanın sonucunda din ve kültürlerine sıkı sıkıya bağlı kaldılar ve bu onların asimile olmasını engelledi. Bu süre içinde Avrupa'da toprak sahibi olmaları bile engellenmişti. Bu sebeptendir ki yahudiler genel olarak ticaretle uğraşmış ve böylece zenginleşmişlerdi.

19. Yüzyılda Theodore Herzl adında bir yahudi yazdığı kitap ve makalelerde yahudilerin yaşadığı durumu dile getirmiş ve bu durum yahudileri örgütlemişti. Theodore yazdıklarında Orta Doğu'da bir İsrail devletinin şart olduğunu her fırsatta vurguluyordu. Bu düşünceler doğrultusunda 1897'de ilk siyonist kongre Basel/İsviçre'de gerçekleşti. Bu kongre ve siyonist hareketine Yahudi zenginlerinden büyük destek geldi.

6.3.1.3. *Yahudilerin Orta Doğu'ya dönüşü*

Kongreden sonra 1901'de Sultan 2. Abdülhamit ile görüşülüp Filistin'de kurulacak bir İsrail Devleti karşılığında Osmanlı'nın dış borçlarının kapatılması teklif edilse de Osmanlı Padişahı buna izin vermedi.



Daha sonrasında 1. Dünya savaşı sırasında politik sebeplerden ötürü İngiliz Dışişleri Bakanı, Yahudi bir iş adamına Yahudi devleti fikrinin Birleşik Krallık tarafından desteklendiğini belirten bir mektup yazdı ve böylelikle savaş sonunda Birleşik Krallık yönetimine geçen Filistin'e Yahudi göçleri başlamış oldu. Nazilerin Avrupa'da güç kazanması bu göçleri hızlandırdı.

2. Dünya Savaşından sonra Birleşik Krallık sömürgelerini terk etme kararı aldı. Filistin'in akıbeti ise Birleşmiş Milletlere bırakıldı. Birleşmiş Milletler kararına göre Filistin'in yarısından fazlası Yahudilere bırakılmış, Kudüs ise ortak bölge ilan edilmişti.

6.3.2. Tarihçesi

Filistin ve İsrail arasındaki çatışmalar aslında bundan çok çok öncesine, milattan öncesine gidiyor ama bizi bu komitede ilgilendirecek olan olaylar 20. Yüzyılda başlıyor. O dönemlerde dünyanın farklı farklı yerlerinde dağılmış olarak yaşayan İsrail halkı günümüz İsrail-Filistin bölgesine yerleşmeye başlar. Tabi bu bölgenin önceki sahipleri olan Müslüman Filistinliler başka bir milletin kendi coğrafyalarına yerleşmesine göz yummadılar ve çatışmalar böylelikle başlamış oldu. Günümüze kadar birçok çatışma yaşandı. Bu çatışmalarda çoğu zaman çevre Müslüman ülkeler Filistin'i desteklediler hatta kimi zaman Filistin için savaştılar.

6.3.2.1. *1948 Arap-İsrail Savaşı*

14 Mayıs 1948 tarihinde İsrail devletinin kurulup Birleşik Krallığın bölgeyi terk edişinin ardından Mısır, Irak, Ürdün ve Suriye; İsrail'e savaş ilan etmiştir. Bu savaşta Mısır Gazze'yi, Ürdün Batı Şeria'yı ele geçirebilmiş olsa da savaşı İsrail kazanmış ve Gazze ile Batı Şeria dışında Filistinlilere bırakılan toprakların tamamını ele geçirebilmiştir. Kudüs bu savaşla beraber ikiye bölünmüş doğu kısmını Ürdün, batı kısmını İsrail kontrol etmeye başlamıştır. Bu savaşta yaklaşık 15.000 kişi hayatını kaybetmiştir.

6.3.2.2. *1956 Mısır-İsrail Savaşı*

Mısır 1956 yılında ekonomik sebeplerden ötürü Süveyş Kanalı'nın kontrolünü ele geçirmek istiyordu. Kanalı o dönemin yöneticileri Birleşik Krallık ve Fransa şirketleriydi. Mısır'ın bu planına engel olmak isteyen Birleşik Krallık ve Fransa, İsrail ile ittifak kurup İsrail'i planlarına dahil ettiler. Plana göre İsrail, Mısır'ı işgal edecek ve sonrasında Birleşik Krallık ile Fransa savaşı bitirmek adı altında Süveyş Kanalı'nın kontrolünü ele geçirecekti.

Bu amaç doğrultusunda İsrail 29 Ekim 1956 yılında Mısır'a savaş ilan etti ve hazırlıksız yakalanan Mısır'a karşı Sina Yarımadasını kolaylıkla işgal etti. Sonrasında plana uygun olarak Birleşik Krallık ile Fransa bölgeye geldi fakat politik sebeplerden ötürü Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğini alamayan Birleşik Krallık ile Fransa, artan Sovyet Baskısına dayanamayıp bölgeden çekildi ve İsrail de kendi sınırlarına çekildi. Her ne kadar Mısır işgal edilse de Süveyş Kanalı'nın kontrolünü ele geçirdiği için savaşın galibidir.

6.3.2.3. 1967 6 Gün Savaşı

İsrail'in Mısır'a saldırması Orta Doğu'daki gerilimi hızla yükseltti. 6 gün Savaşına kadar olan süreçte İsrail ile Arap ülkeler arasında birçok çatışma gerçekleşti. Üstüne üstlük Mısır ve Suriye arasında imzalanan savunma antlaşmasının ardından İsrail iyice alarma geçti.

Savaşın hemen öncesinde Sovyetler Birliği Mısır'a ertesini gün İsrail'in saldıracağı istihbaratını ulaştırdı. Bu istihbarat karşısında Mısır, Ürdün ve Suriye askerlerini hızla sınıra yığmaya başladı ve Mısır İsrail'in Kızıldeniz kıyılarını abluka altına aldı.

Bunun üstüne İsrail Arap devletlerine savaş ilan etti. Arap devletlerinin yeterince askeri olmalarına rağmen İsrail savaş uçakları hava üstünlüğünü kaptırmadı ve böylelikle İsrail avantajlı duruma geçti. Önce Gazze'yi sonrasında Batı Şeria'yı işgal eden İsrail saldırılarına devam ederek Sina yarımadasını da ele geçirmeyi başardı. Bununla yetinmeyen İsrail Suriye sınırına da girdi ve Golan Tepelerini ele geçirdi. Fakat sonrasında Birleşmiş Milletlerin araya girmesiyle taraflar arasında anlaşma imzalandı ve İsrail işgal ettiği tüm toprakları elinde tutabildi.

6.3.2.4. 1973 Arap-İsrail Savaşı

1973 yılında Mısır ile Suriye 6 gün Savaşında kaybettikleri toprakları geri almak amacıyla İsrail'e savaş ilan ettiler. İsrail bu savaşa hazırlıksız yakalanmıştı ve bu sebeple Suriye kaybettiği toprakları başta geri almayı başarsa da sonrasında geri kaybetti. Öte yandan Mısır da Süveyş kanalının doğu tarafına geçmeyi başardı. Fakat savaşı askeri açıdan değil diplomatik yollarla ilerletmeyi tercih etti ve yapılan anlaşmalarla İsrail kademeli olarak Sina yarımadasını boşalttı.

6.3.2.5. 1982 Lübnan Savaşı

Lübnan karışıklığı aslında 1982'nin öncesine dayanıyor. İsrail Devleti'nin kuruluşundan beri birçok Filistinli Lübnan'a sığınmıştı ve bu bölge silahlanıp örgüt kurmuşlardı. Bu örgüt İsrail aleyhine saldırılar düzenliyordu. Bu sırada Lübnan'da Hristiyanlar ve Müslümanlar arasında iç savaş çıktı ve durumu kendi lehine kullanan Suriye Lübnan'ın büyük bir bölümünü kontrol etti. Aynı zamanda Filistinlilerin kurmuş olduğu Filistin Kurtuluş Örgütü Lübnan'ın güneyini kontrol etmeye başladı ve Lübnan Hükümeti de ülkenin kuzeybatısını kontrol etmeye başladı.

Filistin Kurtuluş Örgütü bu bölünmeden sonra faaliyetlerine devam edip ara ara İsrail'e saldırmaya devam etti. Hatta 1978'te denizden İsrail'e çıkarma yapıp 2 otobüse saldırdılar ve birçok sivilin ölmesine neden oldular. Bunun üzerine İsrail savaşa dahil oldu ve Lübnan'ın güneyini işgal etti. Bir süre sonra Birleşmiş Milletler'in baskısıyla geri çekilseler de yerlerine kendilerinin desteklediği Hristiyan Lübnan Hükümetini yönetime geçirdiler.

Olaylar böyle devam ederken Müslüman Lübnanlılardan oluşan bir grup Londra'da İsrail İngiltere büyükelçisine suikast girişiminde bulundular ve Yahudi diplomatı başından silahla ağır yaraladılar. Bu tabii ki İsrail'in yararına değildi fakat İsrail bu sebeple Lübnan'ı işgal için meşru bir sebep bulabildi. Geç kalmadan işe koyuldular ve üç farklı koldan Lübnan'ı işgal ettiler ve işbirliğini reddeden Lübnan

hükümetine gözdağı vermek için Beyrut'u deyim yerindeyse yerle yeksan ettiler. Tabii sonrasında olaylar biraz daha yatıştı ve İsrail öncesinde Hristiyan yönetimin bulunduğu güney Lübnan'a geri çekildi.

6.3.3. Güncel Durum

İsrail Hükümeti 1993 ve 1995'te imzalanan Oslo Anlaşmaları ile Batı Şeria ve Gazze'nin yönetimini Filistinlilere bıraktı ama bu anlaşmalardan hemen sonra İsrail Başbakanı'nın suikaste uğraması yumuşamış ortamı tekrar gerdi.

2000 yılında Yahudi lider Ariel Şaron'un Kudüs'teki kutsal bölgeleri yüklü koruma birlikleriyle ziyareti Filistinliler tarafından tepkiyle karşılandı. Tepkiler protestoya dönüştü ve İsrail askerlerinin sert müdahaleleri olayları çığırından çıkardı. Bir yandan İsrail askerleri sert müdahale ederken Filistinli gruplar tutuklanan İsrail askerini öldürüp İslami Cihat Örgütü ile Hamas örgütü canlı bomba gibi icraatlarla İsrail'e zarar vermeye çalışıyordu. Bu sırada Beyrut'ta toplanan Arap Zirvesi İsrail'in 1967'de işgal ettiği toprakları iade ederse barışın geleceği bildirildi fakat İsrail bunu kabul etmedi. Üstüne üstlük Batı Şeria'ya operasyon düzenleyen İsrail birçok şehri kontrol altına alırken operasyon sonunda geri çekilirken kurduğu birçok karakolla kontrolü elden bırakmamaya çalıştı.

2005 yılında Filistin Devleti'nin başına geçen Mahmud Abbas silahlı yol yerine diplomatik yol ile sorunların çözüleceğine inandı ve bu amaçla İsrail ile ateşkes imzaladı. Filistinli Örgütler bu anlaşmayı tanımadılar ve İsrail'e saldırılarına devam ettiler. İsrail de Filistin'deki İslami Cihat Örgütü ve Hamas'ın yerleşkelerini vurmaya devam etti. 2007'de Filistin Meclis seçimini muhalif parti Hamas kazandı ve bu durum iç savaşa yol açtı. İç savaşta Mahmud Abbas Hamas'ı görevden aldı ve Hamas, silahlı güçlerle iktidar partiyi Gazze'den kovdu. Böylece Gazze'nin yönetimi Hamas'ta, Batı Şeria'nın Yönetimi iktidar El-Fetih partisinde kaldı.

Ayrılıktan sonra Hamas'ın tutumundan dolayı İsrail Gazze Şeridini abluka altına aldı. Hamas bunu gerekçe göstererek İsrail'e saldırılar düzenlemeye başladı ve bu da İsrail'in Gazze'ye operasyon düzenledi. Bu operasyonda da birçok Filistinli hayatını kaybetti. Operasyon sona erse de abluka sona ermedi hatta İsrail Türkiye'den gelen yardım gemisine saldırdı ve maalesef 9 Türk bu saldırıda şehit oldu. Bu olaydan sonra İsrail dış baskılara dayanamayıp ablukayı hafifletti.

2011'de Hamas ve El-Fetih yönetimi Kahire'de masaya oturarak Filistin Kurtuluş Örgütü adı altında birleşti. Bu örgüt 2014'te ortak hükümet kurup Filistin'i yönetmeye başladı. Hamas'ın yönetimde söz sahibi olması İsrail-Filistin ilişkilerinde tansiyonu tekrardan yükseltti ve karşılıklı saldırılar tekrardan alevlendi. İsrail'in tüm Filistin'e operasyonunda birçok sivil ve asker hayatını kaybetti. İmzalanan ateşkesle küçük çatışmalar olsa bile uzun süre büyük bir savaş yaşanmadı ta ki Hamas'ın saldırıları sonucunda İsrail'in 2023'te Gazze'ye saldırı başlatmasına kadar.

6.4. Afganistan'daki Karışıklıklar

6.4.1. Afganistan Tarihi

Afganistan 1919 tarihinde Emanullah Han liderliğinde İngilizlerden bağımsızlığını ilan etmiştir. Bu tarihin öncesinde Afganlar uzun süre boyunca Hindistan yarımadasını işgal etmiş İngilizlerle savaşmışlardır.

Bir süre monarşiyle yönetilen ülkede 1933'te darbe oldu. Muhammed Zahir Şah ülkeye güzel günler yaşattı. Modernist reformlarla ülkeyi çağdaşlaştırdı ve dış yardımların etkisi ile halkının refah içinde yaşamasını sağladı. Fakat 1970'lerin başında işler tersine döndü ve ülkede kıtlık baş gösterdi.

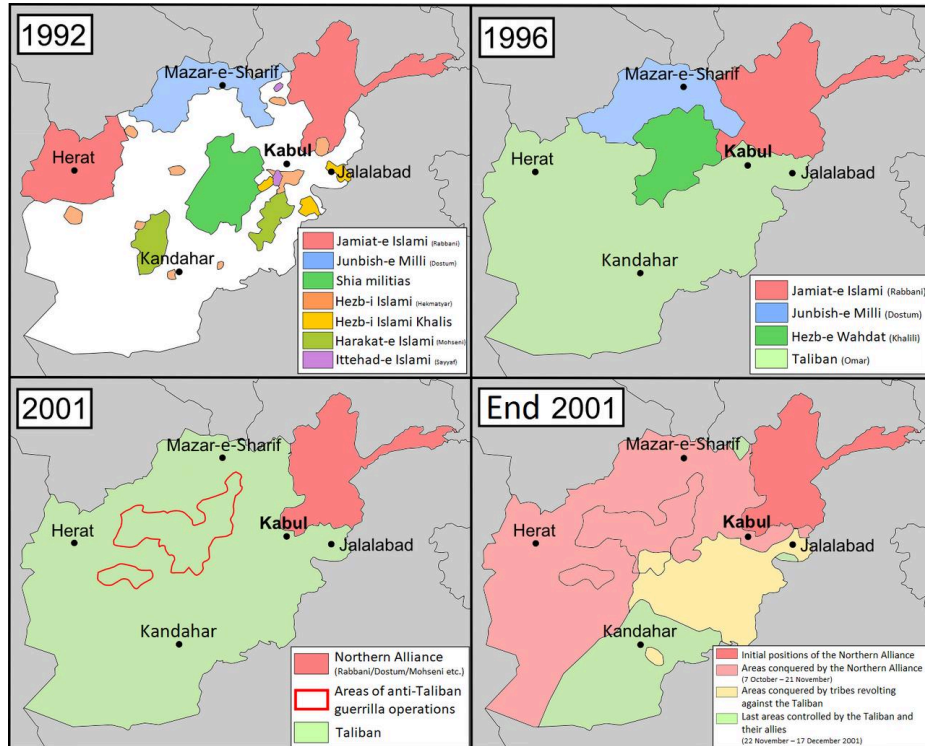
Pakistan sınırında yaşayan kabileler ayaklanma başlattı ve Muhammed Davud Han başka bir darbe ile yönetime el koydu ve Cumhuriyet'i kurdu. Fakat bu hükümet de uzun ömürlü olmadı ve 1978'te yeni bir darbeyle Afganistan Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu.

Farklı milliyetlere sahip olan Afgan halkı %99 oranında Müslüman olması Sosyalist rejimin ülkede kabul edilmesini imkansız kıldı ve birçok farklı silahlı grup kurularak Sosyalist Cumhuriyeti yıkmak amaçlandı. Fakat hali hazırda Afganistan'a komşu olan Sovyetler Birliği duruma el attı ve 1979'da Afganistan'a girerek 10 senelik savaşın fitilini ateşledi. Bu 10 senelik savaş süresince kurulan silahlı grupların birkaçı ileride dünya tarihini kökünden değiştirecek olayların baş kahramanı oldular.

6.4.2. Taliban'ın Doğuşu ve Yükselişi

Sovyet-Afgan savaşı sırasında birçok Afgan kendilerine mücahit adını verdikleri silahlı gruplar etrafında toplandılar. Bu süre boyunca Afganistan'dan sonra sıranın kendilerine geleceğini düşünen Pakistanlı yetkililer bu mücahitleri desteklediler. Amerika Birleşik Devletleri de bu harekete anti-sovyet politikasından dolayı destek verdi. Böylece aralarında gelecekte Taliban'ı kuracak Afganlar yetişmiş oldu.

10 yıl süren gerilla savaşı Sovyetler Birliğini yeterince yıprattı ve zaten halihazırda durumların iyi gitmediği Sovyetler Birliği Afganistan'dan çekilme kararı aldı. Bu karar tabii ki Afgan ve destekçilerinin işine yaradı ve Afganistan bu savaşta çarpışan silahlı gruplar tarafından dörde bölündü ve koalisyon hükümeti kuruldu.



Ama tabii ki de bu barış dönemi uzun sürmedi ve yeni bir iç savaş patlak verdi. Bu silahlı gruplar arasındaki iç savaş sırasında 1994'te Taliban kuruldu. Yönetici kadrosu eski asker çoğunluklu olan Taliban yorgun olan halka barış vaat etmesi ve ele geçirdiği bölgelerde yolsuzluğu bitirmesi sayesinde büyük destek topladı. Bu halk desteği ve askeri gücüyle beraber başta kurulduğu şehir olan Kandahar ve sonrasında kuzey bölümü hariç tüm Afganistan'ı ele geçirmeyi başardı ve Eylül 1996'da şeriat temelli Afganistan İslam Emirliği'ni kurdu. Ele geçirilemeyen kuzey bölümünde Taliban dışındaki 3 hükümet ABD desteğiyle hüküm sürmeye başladı.

6.4.3. Amerikan İşgali ve İç Savaş

Amerikan-Afgan ilişkileri Emirlik kurulduğunda kötü değildi. Afganlar, Amerikan desteğiyle Sovyetleri atarak vatanlarına kavuşmuş ve böylelikle Sovyetlerin ilerleyişini durdurması Amerika'nın yararına olmuştu. Ama El-Kaide örgütü bu ilişkinin bozulmasında başrolü oynuyordu.

6.4.3.1. *El-Kaide'nin doğuşu ve Talibanla İlişkisi*

10 yıllık Sovyet-Afgan savaşı sırasında birçok silahlı grubun ortaya çıktığını bahsetmiştik. Bu gruplardan biri başında Suudi Usama Bin Ladin'in olduğu El-Kaide'ydi. El-Kaide ile Taliban'ın arası gayet iyiydi şayet El-Kaide Taliban ordusunun eğitimine katkıda bulundu ve Taliban da kendi iktidarında El-Kaide'nin barınmasına imkan sağlamıştı. Sovyetlerin ülkeden atılıp savaşın bitişi sonrasında Bin Ladin ülkesi Suudi Arabistan'a döndü.

Körfez Savaşı sırasında Bin Ladin, Suudi krala Amerikan Ordusunun ülkeye alınmaması gerektiğini belirtti. Ona göre gayrimüslim Amerikan ordusunun bu kutsal topraklara basması doğru değildi ve ülke kendi kaynaklarıyla savunulabilirdi. Bu sebepten ötürü hapis cezası alan Usama Bin Ladin Pakistan'a kaçtı ve Amerika ile arayı bozdu. Pakistan'a kaçması sonrasında Afganistan'a geçmesine ve El-Kaide'nin başına geçmesine olanak sağladı.

1992'den beri dünyanın çeşitli yerlerinde Anti-Amerikan terör saldırıları düzenleyen El-Kaide 11 Eylül 2001'de belki de dünya tarihinin en ünlü terör saldırısını dönemin Dünya Ticaret Merkezine New York'taki İkiz Kulelere ve Amerikan Savunma Bakanlığı binası olan Pentagon'a gerçekleştirdi.

6.4.3.2. *Amerikan Kontrolü Altında Afganistan*

El-Kaide'nin Afganistan'da barınması okları Taliban'a çevirdi. Halihazırda sinir küpüne dönen Amerika Birleşik Devletleri Başkanı George W. Bush, Taliban'dan Osama Bin Ladin'in teslim edilmesini istedi. Taliban işi yokuşa sürüp El-Kaide'nin saldırıyı düzenlediğine dair kanıt isteyince Amerika Birleşik Devletleri ve NATO'nun Afganistan işgali başlamış oldu.

İşgal hava saldırılarıyla başladı ve Amerikan uçakları kısıtlı hava savunması ve hava kuvvetleri olan Afganistan'a üstünlük kurabildi. Hava üstünlüğü işgali kolaylaştırdı ve Amerikan askerler Muhalif kuvvetlerin yönettiği Kuzey Afganistan'dan ülkeye girdiler. Muhalif kuvvetlerin desteğiyle Afganistan kısa sürede kontrol altına alındı. Bu süreç içerisinde Osama Bin Ladin Pakistan'a kaçtı ve Taliban yöneticileri de bir kısmı Afganistan dağlarına diğer kısmı ise Pakistan'a olmak üzere kaçtılar.

Sonraki süreçte Osama Bin Ladin için Pakistan'a operasyon düzenlenmek denense de Pakistan bu duruma izin vermedi ve iki ordu karşı karşıya geldi. Amerika Birleşik Devletleri de daha sonra Pakistan hükümetinden saklanan bir operasyon ile Usama Bin Ladin'i 2011'de evinde öldürdü.

Afganistan'a dönecek olursak Amerika Birleşik Devletleri orda kendi desteğiyle bir hükümet kurdu ve tüm ülkede kendi ve NATO askerlerinden oluşan karakollar kurarak asayişini sağlamaya çalıştı. Bu süreçte Taliban kendini topladı ve Pakistan'ın Afganistan sınır

bölgelerinde örgütü yeniden yapılandırdı. Bir süre yaraları sardıktan sonra Afganistan’da gerilla savaşına başlayarak hem Amerikan-NATO askerleriyle savaştılar hem ülke içinde saldırılarına devam ettiler.

Taliban’ın günden güne güçlenmesi ve ülkede belli bölgeleri kontrol altına alması Amerika Birleşik Devletleri’ne ülkeyi terk etmeyi düşündürdü. Çünkü ABD hem bölgede büyük zayıflık veriyor hem de gerilla savaşıyla başa çıkamıyordu. Bu doğrultuda Amerika Başkanı Barack Obama 2014’te Amerikan-NATO askerlerinin büyük bir bölümünü çekti. Ayrıca bölgede kalan askerler artık Taliban ile karşı karşıya gelmek yerine güncel Afgan Ordusunu eğitecekti.

Bu geri çekiliş Taliban’ın işgalini kolaylaştırdı ve gerilla savaşıyla toplu olmasa bile bölgesel olarak birçok şehri kontrolü altına aldı. 2021 yılında Amerikan Başkan Joe Biden kalan ordunun da tamamını bölgeden çekme emri verdi. Amerikalı Askerler ülkelerine dönerken uçakların tekerlerine tutunmaya çalışan Afganlar Taliban’ın halk üzerindeki etkisini gösterir nitelikteydi.

6.4.4. Günümüz

Ülkede Amerikan askerinin kalmaması meydanı Taliban’a bıraktı ve Taliban ülkeyi kolayca ele geçirdi. Günümüzde Afganistan hala diktatörlükle yönetilmekte ve ülke halen stabil bir duruma geçmiş değil. Ülke halkı her fırsatta ülkeyi terk edip daha iyi yaşam şartları için göç etmekte.

7. Savaşların Türk Dünyasına Muhtemel Etkileri

7.1. Mülteci Sorunu

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) günümüzde dünyadaki 120 milyondan fazla insanın mülteci olduğunu açıkladı. Bu insanlar hayatlarını kurtarıp belki de yeni bir yaşama adım atmak için çevre ülkelere sığınıyorlar. Yine UNHCR verilerine dayanarak, dünyadaki en fazla mülteci barındıran ülkeler arasında Türkiye, Ürdün, Pakistan, Almanya, ABD,Fransa gibi ülkeler yer alıyor. Almanya Federal İstatistik

Ofisine göre 31 Aralık 2014 tarihinde Almanya'da 8 milyon 200 bin yabancı yaşamaktadır.

Ama mültecilik sadece çevre ülkelerle sınırlı değil. Artık mülteciler kıtalararası yollar kat edip bu işi basit bir sığınma talebinden öteye taşımakta. Haftalarca yol kat edip; denizler, kıtalar aşarak uzak ülkelere iltica edenlerin sayısı azımsanmayacak kadar fazla. Bu konu bakımından Macaristan bir Avrupa Birliği ülkesi olması bakımından ve Türkiye coğrafi olarak Avrupa'ya açılan köprü olduğundan dolayı büyük risk altındadır.

Mülteciler her ne kadar evsiz kalan masum insanlar olsa da sığındıkları ülkeye çeşitli yönlerden etkiliyorlar. Bunlar pozitif ve negatif etkileri ve hangi yönün ağır bastığı tartışılır olsa da bu komitedeki amacımız negatif etkileri azaltmak olduğu için bu çalışma rehberinde size daha çok negatif etkilerinden bahsedeceğiz.

Bu negatif etkilerden başlıca olanlar mültecilerin getirebileceği hastalıklar, mültecilerin sebep olduğu güvenlik sorunları ve sığınılan ülkeye olan negatif etkisi olarak sıralanabilir.

7.1.1. Göçün getirebileceği hastalıklar

Mültecilerin gerek yol aldıkları süre içinde, gerek ülkelere iltica ettikten sonra kaldıkları yerlerdeki hijyen problemi gibi birçok sorun o bölgelerde hastalıkların çoğalmasına olanak sağlıyor. Mültecilerin kamplarda veya şehirlerdeki ekonomik sorunlardan dolayı çoklu gruplar halinde kalması sosyal mesafeyi yok ediyor ve ortaya çıkan hastalığın kolay ve hızlıca diğer mültecilerde de görünmesine sebep oluyor.

Bu hastalıkların başında tüberküloz, hepatit b, hepatit c ve HIV gibi hastalıklar var. Bu tür hastalıkların çoğu yakın temasta bulaştığından dolayı yukarıda saydığımız sebepler bu hastalıkların yayılmasına kolaylaştırılmakta.

İngiltere'deki tüberküloz vakalarının %70'inden fazlasının mülteci kaynaklı olduğu tahmin edilmektedir. Çok eskiye bakmamıza gerek yok, 2020

ve 2021 yıllarındaki Covid-19 virüsü mülteci kamp ve yerleşkelerinde kolayca yayılmış ve sosyal mesafe, karantina gibi önlemlerin uygulanamaması bu durumu engelleyememiştir.

7.1.2. Güvenlik Sorunları

Kayıt dışı göçmen sayısının artması ülke içinde asayiş sorunlarına neden olabilir. Çünkü savaştan kaçıp yeni bir hayata atılan insanlar yoksulluktan ve bu yoksulluktan çıkma amacıyla illegal işlere atılabilir. Uyuşturucu kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, kapkaç, hırsızlık tarzındaki suçlar bu yoklukta ve kaybedecek birşeyi olmayan insanlara cazip gelir ve yaşam standartlarını yükseltmek için bu işlere bulaşabilir. İnsan bu işlere bulaştıkça bunların devamı gelir ve genellikle bu insanlar türlü işlerdeki anlaşmazlıklar için silahlı çatışma ve adam öldürmeye başvurur ki bu saydıklarımızın hepsini toplarsak mafyaları ve silahlı çeteleri elde ederiz.

Aynı zamanda bu insanların kural tanımazlıklarını ve takip edilmelerinin oldukça zor olduğunu varsayarsak (hele bir de yasadışı yollarla ülkeye giren bir mülteci ise) bu insanların yakalanması ve kontrol altında tutulması gitgide zorlaşır ve tahmin edilemeyecek boyutlara ulaşabilir. Bu da toplumda korku ve güvenlik sıkıntılarını doğurur.

Çoğu insan göçün suç oranını arttırdığına dair hemfikir olsa da bunun aksi örneklerini de bulmak mümkündür. Mesela 2015'te İngiltere'nin Rumen ve Bulgar sığınmacılara kapılarını açtıktan sonra sığınmacılar arasındaki suç oranları gerilemiştir.

7.1.3. Ekonomik Zedelenme

Bir ülkenin mülteci barındırması hiç de kolay bir şey değildir ki bu ülkeyi ekonomik olarak çok yıpratır. Eğer ülke bu mültecileri serbest bırakmak yerine mülteci kampında barındırmayı tercih ederse masraflar çoğalır. En basitinden mülteci kampının kurulumu, asayiş, insanların beslenmesi, kontrol altında tutulması gibi faturaların hepsini devlet karşılar. En basitinden ülkeye yeni insanlar girer ve bu insanların bakımını devlet üstlenir. Tabi ki vergilerle halk da bundan nasibini alır.

Bu durumun bir başka yönü de ucuz iş gücüdür. Suç oranlarıyla alakalı olan paragrafımızda yoksul sığınmacıların para için yasadışı işleri yapabileceğini anlatmıştık. Madalyonun öbür yüzü ise bu insanların yoksulluktan dolayı çoğu işi ortalamanın altında maaşlar ile yapmalarındır. Bu durumun olumlu ve olumsuz yanları tartışılabilir zira ucuz iş gücü ile istihdam ve üretim artarken ortaya çıkan rekabette aynı düzeydeki maaşlarla geçinemeyen halk işsiz kalabilir. Devletler bu tür durumları göz önünde bulundurup ülke ve halkın bu tür olumsuzluklardan en az etkileneceği şekilde kararlar almalıdır.

7.2. Savaş Kaynaklı Askeri tehlikeler

Savaşların tabii ki en tehlikeli yönleri silahlı çatışma ve savaşlardır. Ve bu savaşlar cephe çatışmaları da dahil olmak üzere birçok tehlike barındırmaktadır. Türk devletleri tarihlerinin başından itibaren kuruldukları coğrafyalardan ve jeopolitik konumlarından dolayı girmedikleri savaşa dahi ister istemez dahil olmuş ve çatışmalara girmeseler bile savaşların sonuçlarına etki etmişlerdir. Her zaman olduğu gibi Türk Devletleri günümüzdeki savaşların da birçok tehlikeleri ile karşı karşıya.

Yukarıdaki başlıkta bu savaşların daha çok oluşturacağı göçmen dalgası ile alakalı konuşmuştuk. Bu bölüm ise Türk Devletlerinin askeri olarak karşı karşıya kalabileceği tehlikeler hakkındadır. Askeri tehlikeleri iki başlık altında savaşın doğurabileceği tehlikeli durumlar ve savaşın sınırlarımıza çok yakın bir coğrafyada seyretmesi olarak ayırabiliriz.

7.2.1. *Savaştan Doğabilecek Silahlı gruplar*

Savaş sadece iki ülke arasında olmayabilir ve işin içine silahlı gruplar dahil olabilir. Bu tarz gruplar bir iç savaşın tarafları veya savaşın taraflarını destekleyen gruplar olabilir. Yukarıda zaten El-Kaide, Hizbullah, Daeş, PKK/YPG gibi çeşit çeşit örgütlerden bahsetmiştik. Bu örgütlerin hikayesi genellikle ülke işgale uğrarken işgalci güçleri ülkeden atmak amaçlı veyahut bir iç savaşta iktidar karşıtı bir isyancı grup ortadan

çıkıp daha sonralarda faaliyetlerini terör temelli saldırılar olarak devam ettirmeleridir.

Türk Devletleri çok uzun yıllar boyunca bu örgütler ile mücadele etmişlerdir. Bu örgütler ile en çok karşı karşıya kalan devlet ve bu konudaki dünya üzerindeki en tecrübeli ülkelerden biri jeopolitik konumundan dolayı Türkiye olsa da Diğer Türk Devletleri özellikle Sovyet-Afgan savaşı süresince ve sonrasında Taliban, El-Kaide ve diğer yerel gruplarla karşı karşıya kalmışlardır. Bu gruplardan en çok Afganistan nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturan Kırgız Türkleri etkilenmiştir.

Türk Devletleri arasında bu tür örgütlerle mücadeleye en çok giren ülke olan Türkiye'nin terör örgütü listesi bir hayli kabarık.

- Fetullahçı Terör Örgütü Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ)
- Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP-C)
- Maoist Komünist Partisi (MKP)
- Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (TKP/ML)
- Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP)
- Kürdistan İşçi Partisi (PKK)
- Kürdistan Devrim Partisi (PŞK)
- Kürdistan Demokrat Partisi/Kuzey (PDK/Bakur)
- Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK)
- Hizbullah
- Hilafet Devleti (HD)
- İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA/C)
- Tevhid Selam (Kudüs Ordusu)
- El-Kaide
- Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD/DAEŞ)

Bu örgütlerin saldırılarını listelesek liste uzar da gider. Bu liste Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulmuş ve Türkiye'nin dört bir yanında Ankara Tren Garı saldırısı ve İstanbul Atatürk Havalimanı saldırısı gibi gerçekleştirilen saldırıları düzenleyen örgütlerdir. Kimileri Türkiye'nin

içinden kimileri bizim konumuz olan Orta Doğu'daki çatışmalar sonucunda ortaya çıkan bu örgütleri terörün her türlüünü lanetlemek amacıyla ayırmak istemedik. Kolayca araştırabilmeniz için isimlerini bağlantı ile beraber ekledik. Detaylı bilgiler için linklerden örgütlerin geçmişini detaylıca inceleyebilirsiniz.

Bu tarz grupların başa çıkması en zor yanı gerilla savaş taktikleridir. Bu taktikte düşman küçük gruplar halinde düzensiz bir şekilde coğrafyanın özelliklerini dibine kadar kullanır ve düzenli ordunun bu taktiği yenmesi çok zordur ki Amerika Birleşik Devletleri de gerilla savaşının ardı kesilmez kayıpları ve savaşta bir netice alınamamasından dolayı Afganistan'ı terk etmiştir.

Özellikle günümüzde gençler kolayca kandırılarak bu tür örgütlerin içine dahil edilmektedir. Daha çocuk denebilecek yaşta fikirleri daha oluşmamış gençler manipüle edilerek bu örgütlere zorla alınmaktadır ve kendi askerine karşı savaşmaya zorlanmaktadır. İşin acı tarafı ise bu örgüte girseniz de örgütten çıkabilecek tek şey cesediniz olmasıdır. Hatalarının sonradan farkına varan gençler isteseler de bu örgütten çıkamaz üstüne üstlük işkence görmektedir.

Aynı zamanda bu örgütler yerel halktan haraç keserler ve gerektiğinde köyleri yağmalarlar. Gücü elde tutmak ve isteklerini gerçekleştirmek için her türlü kirlî iş ve pislîğe başvururlar. O sebeptendir ki kimse onları sevmez ama kimse de karşı çıkmaya cesaret edemez.

7.2.2. Savaşın sınırlarımızı tehdit etmesi

Bu savaşların başka bir askeri tehlikesi ise savaşın ülkelerimize yakın bir coğrafyada çıkması ve bu sebeple savaşın ister istemez etkilerinin görülmesi. Bu çalışma rehberinde anlattığımız savaşların neredeyse hepsi Türk dünyasına oldukça yakın coğrafyalarda yaşandı.

Savaşın etkilerini açmamız gerekirse bunlara sınırların işgal edilmesinin aksine hava veya deniz sahasının ihlalleri, planlanan yerlerin

dışına düşen füzeler, yakında süren çatışmaların halka ve askere etkileri sayılabilir. Nitekim Esad rejiminin yıkıldığı son çatışmalarda Türkiye'ye havan topları düşmüş. Bu tür roket ve havan mermilerinin isabetlerine savaşın başladığı tarihten bu yana rastlanıyordu.

Bunların yanında bahsettiğimiz gibi Suriye iç savaşından dolayı veya siyasi boşluğu fırsat bulan terör örgütleri Türkiye karşıtı terör saldırıları ve gösteriler yapmaya başlaması; Türkiye'nin bölge diplomasisine dahil olup, bölgeye operasyon düzenleyip bir nevi savaşa taraf olmasına sebep olmuştur.

8. Cevaplanması Gereken Sorular

1. Türk ülkelerine iltica eden mültecilerin taşıyabileceği her türlü virüs ve hastalıkların tedavisi için ne yapabilir?
2. Türk ülkelerindeki mültecilerin getirdiği hastalıkların göçmenler arasında ve halk arasında yayılması nasıl önlenebilir?
3. Halkın içine karışmış olan mültecilerin çeteleşmesi ve halkı tedirgin etmesinin riskleri nelerdir ve bunu engellemenin yolları nelerdir?
4. Mülteciler arasındaki suç oranlarının yüksek olmasının sebepleri neler olabilir ve bu suç oranları nasıl düşürülebilir?
5. Mültecileri barındırmanın devlet ekonomilerine etkileri nasıl en aza indirgenebilir?
6. Savaşların doğurabileceği silahlı gruplar ile nasıl bir diplomasi kurulmalıdır?
7. Bu silahlı grupların olası bir şekilde Türk devletlerinin aleyhine faaliyetler düzenlerse bu duruma karşı neler yapılmalıdır?
8. Türk Dünyası çevresindeki savaşların istemli veya istemsiz şekilde Türk ülkelerine sıçraması karşısında takınılacak tavır nasıl olmalıdır?

9. Kaynakça

- [Syrian Civil War | Syrian history](#)
- [Arab Spring | History, Revolution, Causes, Effects, & Facts](#)
- [Red lines that cannot be crossed – The authorities don't want you to read or see too much](#)
- [Mid-East unrest: Syrian protests in Damascus and Aleppo](#)
- [Allied Forces Invade Kuwait as Bush Orders Ground War](#)
- [President Says Saddam Hussein Must Leave Iraq Within 48 Hours](#)
- [Coalition Members](#)
- [1 Mart tezkeresinin reddedilişinin 16. yıl dönümü](#)
- [Timeline: Soviet war in Afghanistan](#)
- [The Taliban In Afghanistan](#)
- [Afghan Taliban](#)
- [Middle East Security Report - Jihad In Syria](#)
- [The Future of Terrorism: What Al-Qaeda Really Wants](#)
- [What ISIS Really Wants](#)
- [Kurdistan Workers' Party](#)
- [Kurdistan Workers' Party \(PKK\)](#)